

OD SZKOLNEGO POMYSŁU DO WIELKICH DZIAŁAŃ

Skuteczni już na starcie! - projekt popularyzacji postaw obywatelskich w środowisku uczniowskim - Zadanie publiczne współfinansowane ze środków otrzymanych w 2025 r. od Ministra Edukacji Narodowej w ramach konkursu „Młodzi obywatele” na podstawie umowy zawartej 21 lipca 2025 r. Wartość dofinansowania: 162 700 PLN. Całkowita wartość zadania: 180 800 PLN.

Każda zmiana zaczyna się od decyzji, że chcesz zrobić coś więcej, niż tylko obserwować! Tylko od Ciebie zależy, jak wykorzystasz możliwości!

PAMIĘTAJ! Szkoła to nie tylko miejsce nauki, ale też przestrzeń, w której uczysz się współpracy, odpowiedzialności i podejmowania inicjatywy. To tu rodzą się pomysły, które mogą zmienić życie całej społeczności – Twojej klasy, szkoły, a czasem nawet miasta.

Ten materiał pokazuje, jak samorząd uczniowski, wolontariat, młodzieżowe rady czy organizacje pozarządowe mogą stać się drogą do realnego działania. Dowiesz się, jakie masz prawa, jak możesz wpływać na decyzje w szkole i poza nią oraz jak rozwijać umiejętności, które przydadzą Ci się w przyszłości – niezależnie od tego, jaką drogę wybierzesz!

I. Samorząd uczniowski - zmieniaj świat, zaczynając od swojej szkoły!

Samorząd uczniowski działa na podstawie art. 85 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043 z późn. zm.). Samorząd tworzą wszyscy uczniowie danej szkoły lub placówki!

Samorząd może przedstawiać radzie szkoły lub placówki, radzie pedagogicznej oraz dyrektorowi **wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły lub placówki**, w szczególności dotyczących realizacji podstawowych praw uczniów, takich jak:

- ▶ prawo do zapoznawania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami;
- ▶ prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu;

- ▶ prawo do organizacji życia szkolnego, umożliwiające zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań;
- ▶ prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej;
- ▶ prawo organizowania działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi w porozumieniu z dyrektorem;
- ▶ prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu.

Samorząd w porozumieniu z dyrektorem szkoły lub placówki może podejmować działania z zakresu wolontariatu. Samorząd może ze swojego składu wyłonić radę wolontariatu.

Zasady wybierania i działania organów samorządu określa **regulamin** uchwalany przez ogół uczniów w **głosowaniu równym, tajnym i powszechnym**. Organy samorządu są jedynymi reprezentantami ogółu uczniów. Pamiętajcie jednak, że regulamin samorządu nie może być sprzeczny ze statutem szkoły lub placówki.

Dlaczego warto działać w samorządzie uczniowskim?

Każde wielkie działanie zaczyna się od małego pomysłu. W szkole, w klasie, wśród przyjaciół – to tam rodzą się inicjatywy, które mogą zmienić nie tylko życie uczniów, ale i lokalną społeczność. Działając w samorządzie uczniowskim, uczysz się współpracy, odpowiedzialności i odwagi w podejmowaniu decyzji. Masz realny wpływ na to, co dzieje się w Twojej szkole – od organizacji wydarzeń po kształtowanie zasad, które dotyczą wszystkich uczniów. To przestrzeń, w której możesz rozwijać swoje talenty, uczyć się planowania i pracy zespołowej, a także poznawać mechanizmy funkcjonowania demokracji w praktyce.

Jakie umiejętności rozwijasz w samorządzie uczniowskim?

Działalność w samorządzie uczniowskim to prawdziwa szkoła **kompetencji transferowalnych!** Co to znaczy? **Kompetencje transferowalne** to umiejętności, które będziesz mógł wykorzystać wszędzie – w szkole, na studiach, w pracy, a nawet w życiu codziennym. To Twoje uniwersalne narzędzia do działania – nie zależą od miejsca ani sytuacji.

W samorządzie uczniowskim możesz nauczyć się m.in.:

- ▶ **komunikacji i współpracy** – jak rozmawiać, słuchać i działać z innymi, nawet gdy macie różne zdania,
- ▶ **zarządzania projektami** – jak zamienić pomysł w realne działanie,
- ▶ **kreatywności i inicjatywy** – jak tworzyć coś nowego i angażować innych,
- ▶ **odpowiedzialności i samodzielności** – jak podejmować decyzje i wyciągać wnioski,
- ▶ **rozwiązywania problemów** – jak reagować, gdy coś nie idzie po twojej myśli,
- ▶ **liderstwa** – jak przewodzić, nie dominując i wspierać, nie narzucając,
- ▶ **negocjacji i mediacji** – jak szukać kompromisów i budować porozumienie w zespole,
- ▶ **organizacji wydarzeń** – jak planować i prowadzić akcje społeczne, debaty, konkursy czy kampanie,
- ▶ **wystąpień publicznych** – jak mówić pewnie, przekonująco i z szacunkiem dla odbiorców,
- ▶ **zarządzania czasem** – jak godzić naukę, obowiązki i pasje,
- ▶ **krytycznego i analitycznego myślenia** – jak oceniać sytuacje, wyciągać wnioski i podejmować trafne decyzje.

Twój plecak kompetencji!

Każde spotkanie, projekt czy rozmowa w samorządzie to nowe doświadczenie, które buduje Twoją przyszłość. Te umiejętności zapakujesz raz - i będziesz z nich korzystać całe życie.

**PAMIĘTAJ! Samorząd uczniowski to nie „zabawa w rządzenie”
- to realna szkoła współpracy, komunikacji i demokracji.**

II. A może wolontariat? Działaj z sercem - pomagaj, ucz się, rozwijaj!

Wolontariat to jedna z najpiękniejszych form aktywności obywatelskiej. To dobrowolne, bezinteresowne działanie na rzecz innych ludzi, zwierząt czy też środowiska. W szkole może on przybierać różne formy - od pomocy koleżeńskiej, przez organizację akcji społecznych aż po przygotowywanie wydarzeń sportowych. Działając jako wolontariusz, zmieniasz świat wokół siebie - ale też siebie samego. Uczysz się **empatii, współodpowiedzialności** i tego, jak nawet małe działania potrafią mieć wielkie znaczenie.

Wolontariat to praktyczna szkoła postaw obywatelskich i społecznych. Tutaj także zdobywasz **kompetencje transferowalne!**

Jak już wskazano samorząd uczniowski - w porozumieniu z dyrektorem - może podejmować działania z zakresu wolontariatu. W tym celu może nawet powołać radę wolontariatu - zespół uczniów odpowiedzialnych za planowanie i koordynację działań.

Jakie mogą być formy szkolnego wolontariatu?

- ▶ pomoc młodszym uczniom w nauce,
- ▶ organizowanie zbiórek i akcji charytatywnych,
- ▶ współpraca z lokalnymi fundacjami i domami pomocy,
- ▶ działania ekologiczne - np. sprzątanie świata, sadzenie drzew,
- ▶ kampanie informacyjne - np. promujące bezpieczeństwo, zdrowie, empatię.

Jak zacząć?

- 1. Rozejrzyj się wokół** – gdzie możesz pomóc w swojej szkole lub w lokalnej społeczności?
- 2. Porozmawiaj z opiekunem samorządu uczniowskiego lub nauczycielem** – wspólnie ustalcie, jakie działania są możliwe.
- 3. Zaproponuj pomysł** – nawet najmniejszy! Może to być np. szkolna akcja wsparcia, zbiórka, kampania informacyjna.
- 4. Działaj z innymi** – wolontariat to praca zespołowa, pełna pomysłów i radości.
- 5. Podsumuj i świętuj sukces** – każde działanie jest krokiem naprzód, warto o nim mówić i dzielić się doświadczeniami.

III. Młodzieżowe rady gmin/miast

Kolejną możliwością jest działalność w **młodzieżowych radach gmin/miast!** Zagadnienie to jest regulowane przez ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.). Udział w młodzieżowej radzie to nie tylko zaszczyt, ale przede wszystkim **szansa** na współdecydowanie o sprawach młodych ludzi – od projektów edukacyjnych i kulturalnych, po działania prospołeczne czy ekologiczne. Rada **współpracuje** z władzami lokalnymi, organizacjami społecznymi i szkołami, zgłasza pomysły, opiniuje inicjatywy oraz reprezentuje interesy młodego pokolenia.

Gmina podejmuje działania na rzecz **wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy**, w szczególności wśród młodzieży, angażując ją w sprawy dla niej istotne. Rada gminy może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy z własnej inicjatywy lub na wniosek m.in. samorządu uczniowskiego lub samorządu studenckiego z terenu danej gminy. Młodzieżowa rada gminy ma charakter **konsultacyjny, doradczy i inicjatywny**. Młodzieżowa rada gminy może zgłosić do uprawnionych podmiotów wnioski o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej. Tryb zgłaszania wniosku o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej określa statut gminy lub odrębna uchwała rady gminy.

W sprawach dotyczących gminy młodzieżowa rada gminy może kierować zapytania lub wnioski w formie uchwały. Uchwała powinna zawierać krótkie przedstawienie stanu faktycznego będącego jej przedmiotem oraz wynikające z niej pytania

Do zadań młodzieżowej rady gminy należy w szczególności:

- ▶ opiniowanie projektów uchwał dotyczących młodzieży,
- ▶ udział w opracowaniu dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży,
- ▶ monitorowanie realizacji dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży,
- ▶ podejmowanie działań na rzecz młodzieży, w szczególności w zakresie edukacji obywatelskiej, na zasadach określonych przez radę gminy.

Młodzieżowa rada gminy może współuczestniczyć w działaniach związanych z tworzeniem i realizacją rządowych dokumentów strategicznych dotyczących polityki młodzieżowej. Działalność w młodzieżowej radzie to doskonała okazja, by nauczyć się, jak działa samorząd i jak decyzje podejmowane na poziomie lokalnym wpływają na życie mieszkańców. To także przestrzeń do współpracy, wymiany pomysłów i tworzenia inicjatyw, które mogą realnie poprawiać codzienne funkcjonowanie społeczności młodych ludzi w Twojej gminie.

IV. Organizacje pozarządowe

Jeśli masz pomysł na działanie, które wykracza poza mury szkoły, warto pomyśleć o zaangażowaniu w organizacje **pozarządowe** - czyli **fundacje** i **stowarzyszenia**. To właśnie one często są miejscem, gdzie młodzi ludzie mogą rozwijać swoje projekty, zdobywać doświadczenie i współpracować z osobami o podobnych pasjach. A może w przyszłości to Ty założysz organizację pozarządową?

W organizacjach pozarządowych możesz:

- ▶ realizować własne projekty społeczne i edukacyjne,
- ▶ angażować się w wolontariat,
- ▶ zdobywać doświadczenie przy współpracy z samorządami i instytucjami publicznymi,
- ▶ rozwijać umiejętności organizacyjne, komunikacyjne i przywódcze,
- ▶ uczyć się, jak działa prawo, finanse i zarządzanie w praktyce.

Dzięki współpracy z fundacjami i stowarzyszeniami możesz poznać ludzi, którzy z pasją realizują swoje pomysły, uczą się pracy zespołowej, a często też zdobywają pierwsze **doświadczenia zawodowe**. Wiele organizacji oferuje młodym możliwość odbycia praktyk, udziału w projektach unijnych czy programach rozwoju liderów. Działalność w organizacjach pozarządowych to także doskonała **szkoła odpowiedzialności i zaangażowania obywatelskiego** – uczysz się, że nawet niewielkie działania mogą przynieść realne efekty. To przestrzeń, w której możesz połączyć pasję z pomocą innym i zobaczyć, jak Twoje pomysły nabierają realnych kształtów. Tak zdobyte doświadczenia zostaną z Tobą na długo, stając się solidnym fundamentem przyszłej aktywności społecznej, zawodowej i obywatelskiej. Tam również zdobędziesz wiele **kompetencji transferowalnych!**

Jak działają fundacje?

Podstawą działalności fundacji jest **ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach** (Dz. U. z 2023 r. poz. 166). Fundacja może być ustanowiona dla realizacji zgodnych z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, w szczególności takich, jak: **ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami**.

Fundacje mogą ustanawiać osoby fizyczne niezależnie od ich obywatelstwa i miejsca zamieszkania bądź osoby prawne mające siedziby w Polsce lub za granicą. Oświadczenie woli o ustanowieniu fundacji powinno być złożone w formie aktu notarialnego. Zachowania tej formy nie wymaga się, jeśli ustanowienie fundacji następuje w testamencie. Istotną kwestią pozostaje to, czy fundacja może zostać ustanowiona samodzielnie przez **osobę niepełnoletnią**? W doktrynie kwestią sporną pozostaje kwestia możliwości ustanowienia fundacji przez osobę nieposiadającą pełnej zdolności do czynności prawnych, czyli także osoby niepełnoletniej. W praktyce może okazać się to czynnością dość skomplikowaną, gdyż zarówno notariusze, jak i sądy rejestrowe mogą przyjąć stanowisko, aby fundator posiadał pełną zdolność do czynności prawnych.

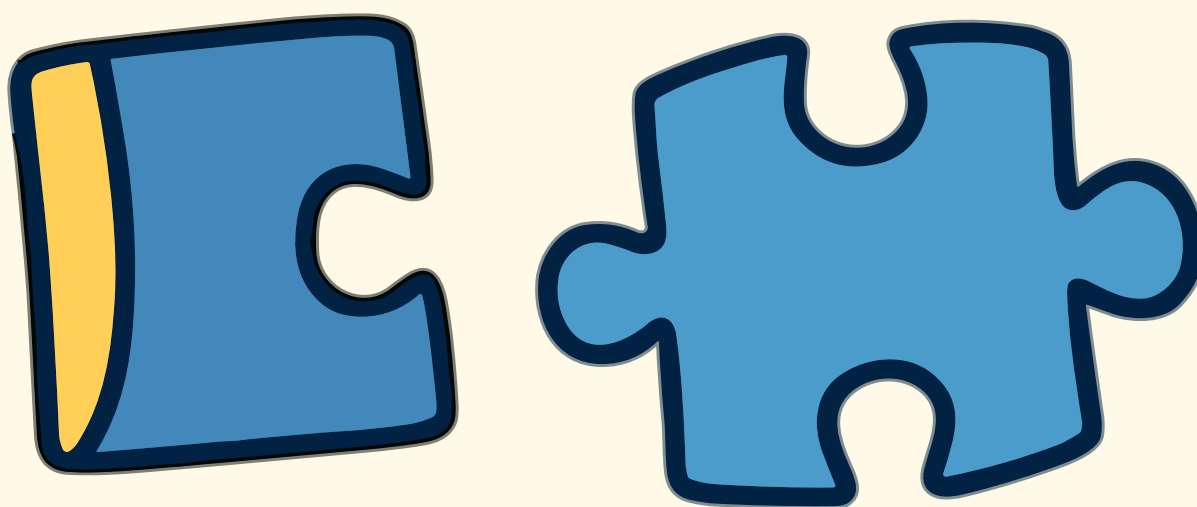
Jaka jest podstawa działalności fundacji? Oprócz wskazanej ustawy są to także regulacje wewnętrzne określone w **statucie**. Statut ustalany jest przez **fundatora**. Co do zasady fundator ustala statut fundacji, określający jej nazwę, siedzibę i majątek, cele, zasady, formy i zakres działalności fundacji, skład i organizację zarządu, sposób powoływania oraz obowiązki i uprawnienia tego organu i jego członków. Statut może zawierać również inne postanowienia, w szczególności dotyczące prowadzenia przez fundację działalności gospodarczej, dopuszczalności i warunków jej połączenia z inną fundacją, zmiany celu lub statutu, a także przewidywać tworzenie obok zarządu innych organów fundacji. Fundacja może prowadzić **działalność gospodarczą** w rozmiarach służących realizacji jej celów. Jeżeli fundacja ma prowadzić działalność gospodarczą, wartość środków majątkowych fundacji przeznaczonych na działalność gospodarczą nie może być mniejsza niż **tysiąc złotych**.

Fundacja podlega obowiązkowi wpisu do **Krajowego Rejestru Sądowego**. Z chwilą wpisaną uzyskuje ona **osobowość prawną**. Sąd dokonuje wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego fundacji po stwierdzeniu, że czynności prawne stanowiące podstawę wpisu zostały podjęte przez uprawnioną osobę lub organ i są ważne. Postanowienie o wpisaniu fundacji do Krajowego Rejestru Sądowego sąd wydaje ponadto po stwierdzeniu, że cel i statut fundacji są zgodne z przepisami prawa.

Jakie są **organy** fundacji? Zarząd fundacji kieruje jej działalnością oraz reprezentuje fundację na zewnątrz. Może on być jednoosobowy lub składać się z kilku osób. W fundacjach często powołuje się również **radę fundacji**. Jest to organ o charakterze nadzorczym lub kontrolnym, którego zadaniem jest monitorowanie działalności zarządu i czuwanie nad zgodnością działań fundacji z jej statutem oraz celem określonym przez fundatora. **Rada fundacji** może mieć także uprawnienia inicjatywne lub opiniodawcze - może np. zatwierdzać sprawozdania finansowe, udzielać absolutorium członkom zarządu czy wyrażać zgodę na podejmowanie istotnych decyzji majątkowych. Zakres kompetencji rady fundacji określa statut, a jej powołanie **nie jest obowiązkowe** - ustawodawca pozostawia to decyzji fundatora. W niektórych fundacjach ustanawia się również inne organy, np. komisję rewizyjną lub radę programową, które pełnią funkcje doradcze, kontrolne bądź wspierające.

Podsumowując, fundacje stanowią szczególny rodzaj **organizacji pozarządowych**, które realizują cele społecznie lub gospodarczo użyteczne, określone przez fundatora w zgodzie z przepisami ustawy o fundacjach oraz postanowieniami statutu. Ich funkcjonowanie opiera się na zasadzie samodzielności i trwałości, a kluczowe znaczenie mają jasno sprecyzowane cele, odpowiednie zabezpieczenie majątkowe oraz właściwa struktura organizacyjna. Centralnym organem każdej fundacji jest **zarząd**, który kieruje jej działalnością i reprezentuje ją na zewnątrz, natomiast dodatkowe organy, takie jak rada fundacji czy komisja rewizyjna, mogą wspierać ją w zakresie nadzoru i kontroli. Z chwilą wpisu **do Krajowego Rejestru Sądowego** fundacja nabywa osobowość prawną, co umożliwia pełnoprawne uczestnictwo w obrocie prawnym. Fundacje stanowią istotny element **społeczeństwa obywatelskiego**, wspierający rozwój nauki, kultury, edukacji oraz wielu innych dziedzin życia publicznego.

Jak działają stowarzyszenia?

Podstawą działalności stowarzyszeń rejestrowych jest **ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach** (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261). Stowarzyszenie jest **dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych**. Samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące działalności. Stowarzyszenie opiera działalność na **pracy społecznej** swoich członków. Do prowadzenia swych spraw stowarzyszenie może zatrudniać pracowników, w tym swoich członków. Ważne jest to, że stowarzyszenie w zakresie swoich celów statutowych stowarzyszenia może **reprezentować interesy zbiorowe** swoich członków wobec organów władzy publicznej. Ponadto ma możliwość **wypowiadania się w sprawach publicznych**.

Czy osoby **niepełnoletnie** mogą zakładać stowarzyszenie lub do niego należeć? Prawo tworzenia stowarzyszeń przysługuje obywatelom polskim mającym pełną zdolność do czynności prawnych i niepozbawionym praw publicznych. **Małoletni w wieku od 16 do 18 lat**, którzy mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, mogą **należeć** do stowarzyszeń i korzystać z **czynnego i biernego prawa wyborczego**, z tym że w składzie zarządu stowarzyszenia większość muszą stanowić osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych. **Małoletni poniżej 16 lat** mogą, **za zgodą przedstawicieli ustawowych**, należeć do stowarzyszeń według zasad określonych w ich statutach, **bez prawa** udziału w głosowaniu na walnych zebraniach członków oraz **bez korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego** do władz stowarzyszenia. Jeżeli jednak jednostka organizacyjna stowarzyszenia zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej jednostki.

Zakazane jest tworzenie stowarzyszeń przyjmujących zasadę bezwzględnego posłuszeństwa ich członków wobec władz stowarzyszenia.

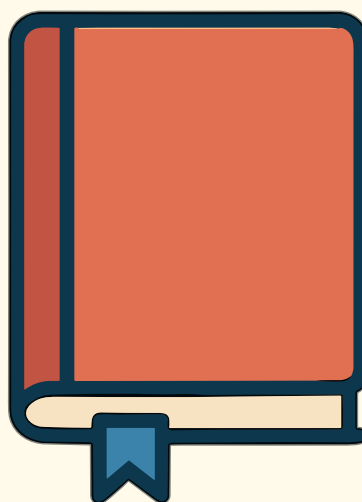
WAŻNE! Nikogo nie wolno zmuszać do udziału w stowarzyszeniu lub ograniczać jego prawa do wystąpienia ze stowarzyszenia. Nikt nie może ponosić ujemnych następstw z powodu przynależności do stowarzyszenia albo pozostawania poza nim.

Stowarzyszenie podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, o ile przepis ustawy nie stanowi inaczej.

Jak w praktyce wygląda zakładanie stowarzyszenia? Osoby w liczbie **co najmniej siedmiu**, zamierzające założyć stowarzyszenie, uchwalają **statut stowarzyszenia** oraz wybierają **komitet założycielski** albo **władze stowarzyszenia**. Statut stowarzyszenia określa w szczególności: 1) nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji, 2) teren działania i siedzibę stowarzyszenia, 3) cele i sposoby ich realizacji, 4) sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków, 5) władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje, 6) możliwość otrzymywania przez członków zarządu wynagrodzenia za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją, 7) sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności uchwał władz stowarzyszenia, 8) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich, 9) zasady dokonywania zmian statutu, 10) sposób rozwiązania się stowarzyszenia.

Jakie są **organy** stowarzyszenia? Najwyższą władzą stowarzyszenia jest **walne zebranie członków**. W sprawach, w których statut nie określa właściwości władz stowarzyszenia, podejmowanie uchwał należy do walnego zebrania członków. Statut może przewidywać zamiast walnego zebrania członków zebranie delegatów lub zastąpienie walnego zebrania członków zebraniem delegatów, jeżeli liczba członków przekroczy określoną w statucie wielkość. W takich przypadkach statut określa zasady wyboru delegatów i czas trwania ich kadencji. Stowarzyszenie jest obowiązane posiadać **zarząd** i organ **kontroli wewnętrznej**.

Zarząd składa wniosek o wpis stowarzyszenia do **Krajowego Rejestru Sądowego** wraz ze statutem, listą założycieli, zawierającą imiona i nazwiska, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania oraz własnoręczne podpisy założycieli, protokołem z wyboru władz stowarzyszenia oraz adresem siedziby stowarzyszenia. Wniosek ten podpisują wszyscy członkowie zarządu. Sąd rejestrowy wydaje postanowienie o wpisie stowarzyszenia do Krajowego Rejestru Sądowego po stwierdzeniu, że jego statut jest **zgodny z przepisami prawa** i **założyciele** spełniają **wymagania** określone ustawą. Stowarzyszenie uzyskuje **osobowość prawną** i może rozpocząć działalność po wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego.

Podsumowując, stowarzyszenia stanowią istotną formę realizacji **konstytucyjnej wolności zrzeszania się** obywateli i odgrywają ważną rolę w życiu społecznym, kulturalnym i obywatelskim. Ich działalność opiera się na zasadach dobrowolności, samorządności i niezarobkowego charakteru, a cele oraz sposób funkcjonowania określa statut uchwalony przez założycieli. Stowarzyszenia mogą reprezentować interesy swoich członków wobec organów władzy publicznej i uczestniczyć w debacie publicznej, co czyni je ważnym narzędziem społeczeństwa obywatelskiego. Prawo o stowarzyszeniach przewiduje możliwość uczestnictwa osób małoletnich w działalności stowarzyszeń rejestrowych, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z ich wieku i zdolności do czynności prawnych. Struktura organizacyjna stowarzyszeń opiera się na walnym zebraniu członków jako najwyższej władzy oraz na zarządzie i organie kontroli wewnętrznej. Uzyskanie osobowości prawnej następuje z chwilą wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, co umożliwia stowarzyszeniu pełnoprawne działanie w obrocie prawnym i realizację założonych celów społecznych.

IV. Podsumowanie - od pomysłu do działania

Masz już wszystko, czego potrzebujesz, by działać! Szkoła to Twoje pierwsze laboratorium zmian — miejsce, w którym sprawdzasz idee, uczysz się współpracy i bierzesz odpowiedzialność za to, co wspólne. Samorząd, wolontariat, młodzieżowe rady i NGO to cztery ścieżki, którymi możesz pójść. Każda z nich uczy odwagi, działania i szacunku dla innych — a kompetencje, które zdobędziesz, spakujesz do swojego *plecaka doświadczeń* i zabierzesz wszędzie — na studia, do pracy, w życie.

Twój szybki plan na start:

1. Wybierz sprawę, która naprawdę Cię porusza.
2. Zbierz ekipę i zrób prosty plan (cel → zadania → termin → kto za co odpowiada).
3. Działaj i mów o tym — pokazuj efekty, dziękuj, wyciągaj wnioski i rób kolejny krok.

Pamiętaj: nie musisz zmieniać całego świata naraz. Zaczynaj tu, gdzie jesteś. Każdy plakat, rozmowa, zbiórka, debata czy projekt to cegielka, z której budujesz lepszą szkołę — i lepszą przyszłość.

To Twój czas. Twoje możliwości. Twoje działanie. Wykorzystaj je najlepiej, jak potrafisz!